

Barcelona, capital mundial de la cultura

Amb l'impuls del consens ciutadà, Barcelona proposa a la UNESCO organitzar l'any 2004 el Fòrum Universal de les Cultures, un esdeveniment que la convertirà en el centre mundial de la cultura. La ciutat i el país afronten un nou repte per entrar al s. XXI.

El 26 de desembre de l'any passat, mentre la majoria de catalans celebraven la diada de Sant Esteve, al palau Albéniz de Barcelona va tenir lloc una reunió d'alt nivell. Convidats per l'alcalde de Barcelona, Pasqual Maragall, quatre cotxes oficials travessaven amb pocs minuts de diferència la reixa d'aquest palauet situat a la muntanya de Montjuïc. El president de la Generalitat de Catalunya, Jordi Pujol, el director general de la UNESCO, Federico Mayor Zaragoza, el president de La Caixa i del Comitè Olímpic Internacional, Joan Antoni Samaranch, i l'industrial Pere Duran Farell eren els convidats a assistir a una reunió destinada a segellar el consens polític-financer necessari per tirar endavant un esdeveniment com el del Fòrum Universal de les Cultures.

Maragall va exposar-los la idea de sol·licitar a la UNESCO que Barcelona organitzi aquest Fòrum l'any 2004. L'alcalde de Barcelona va demanar consens i unitat en aquest objectiu. Se'n devia sortir perquè d'aleshores ençà, en sis mesos, la iniciativa compta amb el suport unànime de tots els grups de l'ajuntament barceloní, del govern de la Generalitat i del govern espanyol. Aquest divendres 11 de juliol, el projecte serà presentat formalment al secretari general de la UNESCO en una reunió que se celebrarà a París. Aquesta serà la darrera reunió important abans de la cita decisiva, que es pro-

duirà entre del 21 d'octubre i el 12 de novembre d'enguany, en el marc de la 29a conferència general de la UNESCO. Serà aquest marc el que decidirà si es convoca o no un fòrum d'aquestes característiques i si és Barcelona la ciutat encarregada d'organitzar-lo.

Mentrestant, la proposta que farà Barcelona a la UNESCO ja ha anat prenent forma i ja hi ha

La idea d'organitzar el Fòrum del 2004 va quallar el dia de Sant Esteve de l'any passat en una reunió al palau Albéniz.

un projecte esbossat, recollit en un document d'un centenar llarg de folis on s'exposen els criteris bàsics de l'esdeveniment. El text, titulat *Barcelona proposa...*, justifica la necessitat de convocar un gran encontre com el Fòrum, relligant-lo amb els principis de la UNESCO, i alhora l'oportunitat de fer-lo a Barcelona.

L'informe defensa la necessitat de convocar un encontre mundial que reuneixi diferents cultures per fer balanç i repensar globalment, des d'un prisma pluridisci-

plinari, aspectes com la diversitat cultural, els valors polítics i socials, l'emergència de nous actors complementaris als estats, com les nacions i les regions, les ciutats, etc. Els objectius que persegueixen els promotors de la convocatòria són potenciar les cultures de la pau i de la cooperació entre pobles, impulsar una cultura del desenvolupament urbà sostenible i promoure la creació cultural com a expressió de la identitat i la diversitat. D'acord amb aquests objectius, els àmbits temàtics principals del Fòrum seran tres: les condicions de la pau, la ciutat i el desenvolupament sostenible, i la diversitat cultural.

Solvència contrastada. El dossier defensa la viabilitat de fer aquest esdeveniment a Barcelona per la "solvència" que ha demostrat la ciutat en l'organització d'activitats internacionals de primer ordre, referint-se als Jocs Olímpics de 1992. A favor de la ciutat també s'esmenten la seva cohesió social i la "densa trama" associativa de la ciutat, la cohesió insitucional que s'ha generat al voltant del projecte, la implicació de la societat civil i l'esperit de participació que ha despertat entre sectors econòmics.

Un altre dels aspectes que es remarquen és l'alt grau de participació que solen tenir les mobilitzacions solidàries com les dutes a terme per la pau a Bòsnia o pel conflicte dels Grans Llacs, i en

general, la sensibilitat ciutadana que tradicionalment hi ha hagut per la promoció dels drets humans.

En el terreny sociocultural, també s'emmarca la ciutat en l'àmbit català. Concretament es recorda que Barcelona "és la capital d'un país, Catalunya, que participa dels trets bàsics que defineixen un poble i una cultura, i que sap que la seva identitat s'enriqueix amb l'intercanvi i no té por de la diferència ni de la diversitat". Com a valors històrics de la societat catalana s'enumeren la llibertat, la tolerància, el respecte a la diversitat i el pluralisme, sense "abdicar", diu textualment l'informe, de la seva voluntat de ser, citant expressament Vicens Vives.

Els impulsors del Fòrum posen molt d'èmfasi a recordar en el dossier de la candidatura que els seus continguts es corresponen fidelment als principis de la UNESCO, amb la finalitat d'ajudar a convèncer aquest organisme de convocar per primera ve-

gada un esdeveniment d'aquest tipus. En aquesta línia s'apel·la a la resolució de la conferència general de la UNESCO de fa dos anys, que va adoptar el projecte "Cap a una cultura de la Pau", i també a l'informe "La nostra diversitat creadora", elaborat per una comissió presidida per Javier Pérez de Cuéllar, en què es convidava a celebrar una cimera mundial sobre cultura i desenvolupament.

L'informe també destaca que hi ha una correspondència de continguts entre la UNESCO i el Fòrum: els programes de la UNESCO, d'acord amb les seves sigles, són l'educació, la ciència i la cultura, i els temes del Fòrum seran, respectivament, la pau, el medi ambient i la cultura.

El lema. L'exemple més clar d'aquesta voluntat dels impulsors d'inserir-se en la línia estratègica de la UNESCO es reflecteix en la proposta de lema que fan els promotors. El lema del Fòrum serà "Cultures per la

Pau", que anirà acompanyat d'un sublema que defineixi més el conjunt dels objectius de la convocatòria: "Les nacions, les regions, les ciutats, les religions, les arts, els esports i les ciències busquen junts la cultura de la pau".

Naturalment, tant la qüestió dels lemes com la mateixa estructuració del Fòrum que proposa l'informe és encara provisional. Inicialment, es preveu que el Fòrum tingui tres àmbits principals, seguint els tres grans eixos temàtics ja esmentats: les condicions de la pau, la ciutat i el desenvolupament sostenible i les cultures i la creació. Al costat d'aquests tres, hi haurà dos àmbits més: l'àmbit interdisciplinari, que serà el punt de confluència dels continguts del Fòrum, i que es desenvoluparà mitjançant debats, i l'anomenat Fòrum Virtual, que inclourà totes les activitats desenvolupades gràcies a les xarxes telemàtiques i la televisió. Mitjançant aquest espai es busca d'aconseguir la mundialit-

El projecte del Fòrum 2004 ha rebut un ampli suport institucional. A la foto, el moment de la presentació del projecte al govern català. D'esquerra a dreta, Fèlix Martí, del Centre UNESCO; Eulàlia Vintró, d'IC; el conseller de Presidència, Xavier Trias; el tinent d'alcalde Joan Clos; l'alcalde Pasqual Maragall, el president de la Generalitat, Jordi Pujol; el coordinador del projecte, Enric Trunó; Alberto Fernández (PP), Pilar Rahola (PI) i Miquel Roca (CiU).

El Fòrum 2004 preveu uns 25 milions de visitants

Federico Mayor Zaragoza, secretari general de la UNESCO, ha participat en la gestació del projecte. La seva opinió és favorable però la posició de la UNESCO es decidirà en la seva conferència general del proper mes d'octubre.

pel Fòrum –per les exposicions, actes o espectacles– un total de 25 milions de visitants. Per arrodonir la xifra, es calcula que hi pot haver de 400 a 500 milions de connexions telemàtiques i una audiència televisiva de fins a tres mil milions de telespectadors.

Les xifres no són tan astronòmiques com podrien semblar a primera vista si tenim en compte que la previsió de calendari que fan els organitzadors és que l'esdeveniment tingui una durada de 150 dies entre els mesos de maig i octubre de l'any 2004, concretament entre l'1 de maig i el 3 d'octubre.

La transformació del Besòs.

El Fòrum se celebrarà principalment a Barcelona –el projecte no exclou subseus o “ciutats antena”– i més específicament a l'àrea de llevant de la ciutat, a l'entorn del riu Besòs. L'Ajuntament desitja que el Fòrum sigui també un factor de regeneració urbana de tota aquesta àrea, i que l'impuls de la convocatòria permeti fer les infraestructures necessàries per fer aquesta remodelació. El recinte principal serà una nova àrea urbana guanyada al mar, d'unes 75 hectàrees, situada al costat de la desembocadura del riu Besòs, que s'anomenarà la Península. A aquesta àrea, concebuda com a parc temàtic, s'hi edificaran els palaus de les exposicions centrals, els equípaments, un auditori i altres espais lúdics o de serveis. Totes les noves construccions necessàries seran dissenyades per ser reconvertides en espais útils un cop finalitzat el Fòrum. Juntament amb la Península, també s'ha previst la utilització de tres espais més: el Parc de Sant Andreu, els terrenys de Diagonal Mar i la zona de Can Zam a Santa Coloma de Gramenet.

Amb el projecte enllestit, i amb l'aval del consens institucional, ara és la UNESCO l'organisme que el proper mes d'octubre ha de donar el vist-i-plau al Fòrum 2004.

Pere Martí

El calendari fins al 2004

1997 Presentació del projecte davant el consell general de la UNESCO, el mes d'octubre.

1998 Any de l'elaboració dels continguts que tindrà el Fòrum.

1999 Any de la concreció de l'organització funcional i del pla d'instal·lacions del Fòrum.

2000 Any de captació dels missatges dels grans esdeveniments del mil·lenari.

(Entre d'altres, les Ciutats Europees de la Cultura, l'Exposició Universal de Hannover, el Jubileu de Roma, el Festival de París, el Mil·lenni de Londres-Greenwich...).

2001 Any de concreció del programa i inici de les obres. Com a pròleg del 2004, Barcelona podria esdevenir Capital Europea de la Cultura, si prospera la candidatura que ha presentat davant la Unió Europea.

2002-2003 Període pre-Fòrum. Activitats preparatòries com ara congressos, seminaris, encontres internacionals d'aspectes temàtics relacionats amb el Fòrum.

2004 Fòrum Universal de les Cultures.

El recinte principal del Fòrum serà una nova àrea urbana guanyada al mar de 75 ha, situada en la desembocadura del Besòs.

zació del Fòrum gràcies a les possibilitats de la participació telemàtica. Cadascun d'aquests àmbits anirà acompanyat d'una exposició central, diverses exposicions temàtiques, encontres o seminaris d'experts i diverses manifestacions culturals o artístiques paral·leles. També es preveu que el Fòrum tingui un acte d'inauguració i un de cloenda.

Tot això fa que els organitzadors hagin previst, segons exposen en el projecte, una mobilització de 150 mil participants directes, que són els qui intervenen en les reunions o sessions del Fòrum. A més d'aquests, es preveu que passin